

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zapis stenograficzny
(512)

Wspólne posiedzenie
Komisji Ustawodawczej (77.)
oraz Komisji Obrony Narodowej (27.)
w dniu 12 grudnia 2006 r.

VI kadencja

Porządek obrad:

1. Pierwsze czytanie projektu uchwały w sprawie ogłoszenia roku 2007 Rokiem Generała Władysława Andersa (druk nr 295).

(Początek posiedzenia o godzinie 16 minut 09)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Komisji Ustawodawczej Janusz Gałkowski)

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Dzień dobry.

Otwieram posiedzenie wspólne Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Obrony Narodowej.

Witam wszystkich państwa senatorów, przedstawicieli komisji, pracowników komisji, również gości.

Jest to tylko czy aż posiedzenie połączonych komisji w sprawie projektu uchwały w sprawie ustanowienia roku 2007 Rokiem Generała Władysława Andersa, który to projekt był już przez nas omawiany. Do reprezentowania komisji w dalszych pracach upoważnimy pana senatora Piotra Andrzejewskiego.

Nie wiem, czy jest potrzeba odczytywania treści tej uchwały. Wiem zaś, że pani senator Gacek zgłosiła projekt poprawki, tak?

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze wypowiedzieć się w sprawie treści tej uchwały?

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Proszę państwa, czy jest potrzebne odczytywanie treści uchwały w dotychczasowym brzmieniu?

(Wypowiedzi w tle nagrania)

W takim razie bardzo proszę panią senator Gacek o przedstawienie projektu poprawki.

Senator Urszula Gacek:

Bardzo dziękuję, Panie Przewodniczący.

Mam taką serdeczną prośbę do połączonych komisji, żeby jeszcze trochę mocniej podkreślić rolę tak zwanego szeregowego żołnierza. Wiem, że przedostatni akapit podsumowuje tę sprawę, ale wiem też, że zawsze bolało tych, którzy nie byli oficerami, że są potraktowani, powiedzmy, nie tak dobrze, jak mogliby być.

W związku z tym mam serdeczną prośbę – nie zgłaszam tego na posiedzeniu Senatu, bo nie chcę państwa fatygować i prosić, żeby komisja zbierała się jeszcze raz – żeby w czwartym akapicie po zdaniu pierwszym, czyli po zdaniu, w którym już mówimy o generale Andersie, a przed zdaniem rozpoczynającym się od słów „Dziś, w przededniu sześćdziesiątej rocznicy” wprowadzić zdanie o następującym brzmieniu: „Wszyscy żoł-

nierze armii Andersa skazani zostali w nagrodę za swoje bohaterstwo na przymusową emigrację i długoletnią rozłąkę z najbliższymi”. Myślę, że to oddaje tragedię tysięcy, jeśli nie dziesiątków tysięcy żołnierzy, i chciałabym to szczególnie podkreślić.

Jestem honorowym członkiem Stowarzyszenia Polskich Kombatantów, honorowym z przyczyn oczywistych. Jest to też między innymi prośba SPK w Wielkiej Brytanii, żeby tę sprawę jeszcze trochę bardziej podkreślić w Roku Generała Andersa. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Bardzo dziękuję.

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos?

(Głos z sali: To byłoby po zdaniu pierwszym, tak?)

Nie po zdaniu pierwszym. To jest...

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Senator Piotr Andrzejewski:

„Po wojnie generał Anders i Jego oficerowie zostali pozbawieni obywatelstwa polskiego przez władze komunistyczne w kraju”. Pani senator zgłasza wniosek, żeby dodać zdanie: „Wszyscy żołnierze armii Andersa zostali skazani w nagrodę za swoje bohaterstwo na przymusową emigrację i długoletnią rozłąkę z najbliższymi”.

(Głos z sali: Może „a wszyscy”?)

Tylko czy „w nagrodę”? Jest to ironizowanie. Czy przystoi to w takiej uchwale, Pani Senator?

Senator Urszula Gacek:

Pierwszy raz zgłaszam w tej komisji poprawkę, jestem tutaj gościem, tak że bardzo chętnie przyjmę jakieś uwagi stylistyczne czy językowe, nie upieram się.

(Głos z sali: Może: „za swoje bohaterstwo”? Bez „w nagrodę”?)

Przepraszam, jeszcze ad vocem. W związku z tym teraz w trzecim zdaniu oczywiście zamiast „Mu” musi być „Im”, dlatego że jest to już liczba mnoga.

(Senator Piotr Andrzejewski: Można?)

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Bardzo proszę, Panie Senatorze.

Senator Piotr Andrzejewski:

Tu jest problem. Trzeba jednak powiedzieć o paru sprawach. Generał Władysław Anders to najbardziej znienawidzony symbol emigracji i II Rzeczypospolitej funkcjonującej na emigracji, niejako uosabiał on całą nienawiść rządu komunistycznego do wszystkich. Trzeba pamiętać, że w dniu pogrzebu generała tu, w Polsce pisano, że odszedł w nicość człowiek narodowi obcy, tak jak obce narodowi były cele, które usiłował realizować, i za obrzydliwość należy uważać próbę uczynienia z osoby zmar-

tego jakiegoś patriotycznego symbolu i przyznawania mu rangi niemal bohatera – to jest oficjalne stanowisko w tej sprawie rządu polskiego do dzisiaj. Chcemy je zweryfikować, bo... Chyba nie trzeba uzasadniać.

(Przewodniczący Janusz Gałkowski: To jest oczywiste.)

Tu jest „mu”. Kiedy sięgam do posiadanych przeze mnie materiałów, to widzę, że ta postać urasta do rangi symbolu, to jego straszliwie nienawidzili komuniści, uczynili z niego, nie z armii Andersa, symbol. Słynne było wykpiwające powiedzenie: „Anders na białym koniu”. On był cały czas symbolem niepodległej Polski, która dla komunistów była synonimem zdrady i największego zagrożenia, bo przecież istniały też jeszcze przez długi czas organizacje polonijne, i to paramilitarne, o czym historia w tej chwili milczy; może w ciągu tego roku przywrócimy trochę pamięci historycznej w Polsce, na to liczymy.

W każdym razie to nie jest bagatelne, żeby przede wszystkim symbolowi, który był dla komunizmu symbolem czysto negatywnym, spersonifikowanym, tak jak, powiedzmy, szatan, przywrócić rangę symbolu o odmiennym znaczeniu, pozytywnym, to jest w tej chwili bardzo ważne. Sądzę więc, że należy zostawić mu miejsce w panteonie bohaterów narodowych, bo ogłaszamy Rok Generała Władysława Andersa, byłbym więc przeciwko temu. To pierwsze zdanie zaś wydaje mi się właściwe. Jeżeli pani senator się zgodzi, żeby to „w nagrodę” skreślić, a zostawić tylko „za bohaterstwo”, to byłbym za tym. Dziękuję.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Bardzo dziękuję. Ja jeszcze...

Bardzo proszę, pan senator Wach.

Senator Piotr Wach:

Jedno zdanie właściwie. Chciałbym powiedzieć, że nawet w tej chwili w tym zdaniu jest: „Po wojnie generał Anders i Jego oficerowie” oraz „Mu”, czyli pozostawmy „Mu”. Zdanie dodawane jak najbardziej popieram, ale z proponowaną poprawką, z wykreśleniem „w nagrodę”.

(Brak nagrania)

Senator Franciszek Adamczyk:

Czyli byłoby tak jak jest: „w kraju” – tu kropka. Między „w kraju” a „Dopiero po przełomie” byłoby dodatkowe zdanie: „Wszyscy Żołnierze Armii Andersa skazani zostali za swoje bohaterstwo na przymusową emigrację i długoletnią rozłąkę z najbliższymi” – tu kropka. „Dopiero po wojnie” by tu już zostało, tak?

Senator Piotr Andrzejewski:

Albo zrobmy tak, jak proponuje pan przewodniczący: przecinek, ale wtedy po przecinku trzeba by było dać: „a wszyscy Żołnierze Armii Andersa zostali skazani za bohaterstwo na przymusową... Może tak?

(Senator Franciszek Adamczyk: No właśnie, tak.)

Bo rozumiem, że do tego pan zmierza? Bardzo słusznie, myślę, że tak.

Senator Franciszek Adamczyk:

Bo to wiązałoby się w ciąg: „Jego oficerowie zostali pozbawieni obywatelstwa polskiego przez władze komunistyczne w kraju, a wszyscy Żołnierze Armii Andersa zostali skazani za swoje bohaterstwo na przymusową emigrację”... Czyli byłoby to w tym samym zdaniu, tak?

(*Głos z sali:* Tak jest.)

Jeśli się wprowadzi drugie zdanie, to wtedy w tym trzecim „Mu” nie pasuje.

(*Wypowiedzi w tle nagrania*)

Tak. Czyli będzie przecinek i po przecinku, tak? Nawet mnie to przekonało.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Mogę sobie udzielić głosu? Proszę państwa...

A, bardzo proszę, pan senator Adamczyk.

Senator Henryk Górski:

Mam tylko uwagę, że część żołnierzy armii Andersa wróciła. Nie umiem powiedzieć, jaka część. Później mieli oni kłopoty, na przykład dziadek mojej żony poszedł na wojnę w 1938 r., wrócił w 1947 r., przeszedł Syberię, wszystko. Część prostych, szeregowych żołnierzy wróciła do kraju, więc załóżmy...

(*Wypowiedzi w tle nagrania*)

Tak, więc tutaj byłaby jakaś... No, wszyscy?

(*Senator Piotr Andrzejewski:* Wykreślić słowo „wszyscy”.)

Nie, no, nie.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

To znaczy też chciałbym zwrócić uwagę dokładnie na to samo, aby później oponenti...

(*Senator Franciszek Adamczyk:* Może skończy?)

Bardzo proszę.

Senator Henryk Górski:

W szóstym akapicie jest odniesienie do tego: „dla uhonorowania Jego Żołnierzy, których wyprowadził z «imperium zła» i wiódł... którym «ojcował»”... Czyli w szóstym akapicie jest ta myśl, jest wykazany los żołnierzy. Tak że nie wiem, czy na przykład tutaj... Takie mam uwagi do tego. Dziękuję.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Proszę państwa, bardzo bym prosił, żebyśmy głęboko się zastanowili, bo przygotowany tekst był jednoznaczny, dość wyczelowany. Oczywiście możemy wprowadzić tego typu poprawki, musimy jednak uważać, żeby nie spowodować niejasności, na przykład takiej, na którą zwrócił uwagę pan senator, gdyż zawsze mogą się znaleźć oponenti.

Jeżeli już byśmy pisali, to nie „wszyscy żołnierze”, tylko „znaczna część” albo „zdecydowanie”. W każdym razie trzeba by to przeredagować: „Znaczna część żołnierzy armii Andersa została skazana na przymusową emigrację i długoletnią rozłąkę z najbliższymi”.

Czy rzeczywiście jest potrzeba wprowadzenia tego? Bo to nam zmienia pewien porządek tej uchwały, tego apelu. Oczywiście nie chcę przesądzać, ale wyrażenie „uhonorowanie wszystkich żołnierzy Andersa” jest oczywiste. Ono zostało może nie tak dobitnie, jak w tym zdaniu, wypowiedziane w treści tej uchwały, ale jest to uchwała w sprawie ogłoszenia Roku Generała Andersa i głównie jemu poświęcona jako symbolowi; który jest również symbolem tych wszystkich żołnierzy. To takie moje przemyślenia.

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Bardzo proszę, pan senator Adamczyk.

Senator Franciszek Adamczyk:

Kiedy otrzymałem tę poprawkę, to zastanawiałem się, czy rzeczywiście ona tak dużo wnosi i czy nie zrobimy wyjątku dla pani senator, otwierając dyskusję nad tą uchwałą, a przecież się zobowiązaliśmy... Ja w klubie też przedstawiałem tę uchwałą, żeby jeszcze w tym czasie coś wnosić. Jeśli teraz uwzględnimy tę poprawkę – chociaż możemy ją uwzględnić, nie ma przeszkód – to gdy ktoś przypomni sobie do posiedzenia Senatu, do drugiego czytania, co dobrego można by jeszcze tutaj wstawić, będziemy musieli nad tym dyskutować.

Oczywiście jeśli jest życzenie, wskazanie czy prośba żołnierzy, żeby ich tutaj jeszcze bardziej uhonorować, to jest to jakiś problem, nad którym warto się zastanowić, ale osobiście, jeśli pani senator... Już nawet żartowałem, że może mieć problem w klubie, że się wyłamuje z dyscypliny, ponieważ ja to w klubie przedstawiałem i nikt nie wnosił żadnych zastrzeżeń. Ale oczywiście propozycja pani senator jest poddana ocenie członków dwóch komisji i jaki będzie wynik głosowania, taki będzie, nie będziemy się tu specjalnie spierać. Dziękuję.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Dziękuję bardzo.

Przed oddaniem głosu panu senatorowi Piotrowiczowi jeszcze jedna uwaga. Z informacji pani dyrektor biura wynika, że na posiedzeniu, na którym będzie przyjmowana ta uchwała, będzie pan prezydent Kaczorowski, będzie też wdowa po generale Andersie i będą przedstawiciele czy główna część stowarzyszenia kombatantów. W związku z tym rzeczywiście musimy bardzo zadbać o to, żeby już żadne poprawki nie były zgłaszane na sali, a wprowadzanie nowych elementów może być początkiem tego. Proszę o rozważenie tego.

Bardzo proszę, pan senator Piotrowicz, później jeszcze pan senator Wach.

Senator Stanisław Piotrowicz:

Bardzo krótko. Poprawka pani senator Gacek zmierza do podkreślenia skutków, chodzi więc nie tylko o pozbawienie obywatelstwa, ale skazanie na emigrację. Skoro kwestionowaliśmy słowo „wszyscy”, bo pewnie nie wszyscy, nieliczni wrócili, propo-

nowałbym rozważenie takiego zapisu: po przecinku „a wielu z nich skazanych zostało za swoje bohaterstwo”... itd., jak pani wnosi, po przecinku. Wtedy będzie znowu można powrócić do zdania: „Dopiero po przełomie ustrojowym”... itd., powrócić do generała Andersa i pozostawić tak, jak jest w tekście: „Mu”, skoro ta uchwała dotyczy przede wszystkim Roku Generała Andersa.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Dziękuję.

Sprostuję. Ponieważ mamy w tej chwili nowy regulamin i to będzie drugie czytanie, nie będzie już możliwości wprowadzania poprawek, będzie tylko dyskusja, to w sumie dobrze się stało, że pani senator przyszła tutaj na posiedzenie komisji i dyskutujemy nad tym problemem. Nie będzie rzeczywiście już żadnych innych poprawek, ale jeśli się zdecydujemy na poprawki, to musimy dzisiaj, teraz je wprowadzić z pełną świadomością, że pójdzie już w zasadzie gotowy tekst i żadnej zmiany nie będzie można wprowadzać, jeżeli dzisiaj to wprowadzimy.

Bardzo proszę, pan senator Wach.

Senator Piotr Wach:

Moja propozycja jest bardzo bliska temu, co powiedział mój poprzednik, tylko krótsza. Właściwie doszliśmy już do redakcji, którą niebawem będzie można zaakceptować. Ja bym powiedział: „a liczni” – to już jest najkrócej jak można, nie „wszyscy” a „liczni”.

(Głos z sali: W ogóle nic.)

(Głos z sali: „A żołnierze”.)

W ogóle nic, tylko „A żołnierze”?

(Brak nagrania)

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Bardzo proszę, pan senator Andrzejewski.

Senator Piotr Andrzejewski:

Proszę państwa, niewątpliwie pani senator ma rację. Zresztą dalej o tym się mówi, z tym że żołnierze nie byli automatycznie pozbawiani obywatelstwa polskiego przez władze komunistyczne, ale rzeczywiście spotykało ich to w tym zakresie, w jakim nie identyfikowali się z nowym systemem komunistycznym, nie ulegli dosyć łatwo propagandzie i nie wracali tutaj, gdzie później mogły ich spotkać represje, które ich dotknęły – byli skazani na emigrację. Zarówno w pani rodzinie i w mojej, jak i w wielu rodzinach polskich jest to fakt oczywisty, to jest aksjomat.

Dlatego może nie mówmy o liczebnikach, tylko o żołnierzach, o tym, że żołnierze – bez słowa „wszyscy” i bez słowa „liczni” – tylko żołnierze, którzy byli na Zachodzie, zostali rzeczywiście skazani na emigrację. Kiedy zaś wracali do Polski, zwiedzeni przez komunistyczne władze, spotykały ich represje, tortury, a jeżeli przeżyli, byli eliminowani z normalnego życia.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Jeszcze jedna sprawa, proszę państwa, taka uwaga techniczna. Projekt uchwały w takiej formie, w jakiej jest obecnie, będzie przedstawiony wraz z zestawieniem wniosków. Jeżeli przyjmiemy projekt poprawki, to nie będzie on w tekście jednolitym, tylko będziemy mieli tekst uchwały plus zestawienie wniosków, które będziemy musieli przegłosować jako poprawki.

Senator Piotr Andrzejewski:

Jest problem, tylko może nie przegłosujemy, bo będzie prośba do... Można?
(*Przewodniczący Janusz Gałkowski: Bardzo proszę.*)

Prośba do pani senator. Może zmienimy też „długoletnią rozłąkę” na „rozłąkę z najbliższymi” czy długoletnią, czy nie, bo rozłąka też... Ja bym w tym wszystkim używał jak najmniej przymiotników, a bardziej konstatował fakty. Brzmiałoby to bardzo prosto: „Żołnierze Armii Andersa zostali za swoje bohaterstwo skazani na przymusową emigrację i rozłąkę z najbliższymi”. Byłoby to powiedziane prosto, najprościej, jak można. Wydaje mi się, że nie ma problemu, żeby to uwzględnić, pani senator ma tutaj i osobisty punkt odniesienia, i rację. Nie widzę powodu, nie ma jakichś przeciwwskazań, żeby to...

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

To znaczy, przeciwwskazań formalnych nie ma, ale będziemy mieli tekst uchwały, który leży przed nami, i będziemy mieli...

(*Senator Piotr Andrzejewski: Najpierw trzeba będzie przegłosować poprawkę, a później tekst z poprawką.*)

Przegłosować poprawkę i tekst z poprawką? Czyli jak ostatecznie brzmiałaby treść poprawki?

Senator Franciszek Adamczyk:

Czy my byśmy na posiedzeniu plenarnym głosowali nad tą poprawką, przyjmowali tę poprawkę?

(*Przewodniczący Janusz Gałkowski: Tak, tak.*)

(*Wypowiedzi w tle nagrania*)

To była właśnie ta idea, żeby przed tamtym posiedzeniem uzgodnić to w klubach i po prostu przyjąć. Tutaj jesteśmy w takiej sytuacji... To trzeba przemyśleć, bo jeżeli rzeczywiście tak uproszczona poprawka pani senator praktycznie niewiele zmienia w stosunku do tej uchwały, gdzie jest powiedziane, że „dla uhonorowania pamięci Jego Żołnierzy”, czyli są wymienieni żołnierze, ale...

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Proszę państwa, jeszcze jedno, jeśli można. Może być też zgłoszony wniosek o przyjęcie tekstu uchwały bez poprawek. Najbardziej obawiam się tego, żeby nie powstała myśl o tym, iż jest jeszcze jakaś jakby konkurencyjność projektów, bo część

będzie głosowała za przyjęciem bez poprawek, część będzie... Chcieliśmy doprowadzić do sytuacji, w której wszyscy obecni, można powiedzieć, murem, zagłosują jednomyślnie. I jeżeli przyjmiemy poprawkę, i stanie się tak, że wszyscy przyjmą poprawkę i tekst z poprawką, będzie w miarę dobrze. Jeżeli ktoś zgłosi wniosek o przyjęcie tekstu bez poprawek...

(Głos z sali: No to przyjmiemy bez poprawek, nie ma problemu.)

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Będzie pani miała głos dzięki tej poprawce, to jest też ważne.

Senator Urszula Gacek:

Zdaję sobie sprawę, że jest tu pewien trud pracy i są pewne złożone sprawy techniczne, ale proszę państwa, to jest jedno zdanie, które dla tych, którzy jeszcze żyją, znaczy bardzo dużo. Myślę, że będę w stanie obronić tę poprawkę. Oprócz tego uważam, że ona pozwoli też, żeby w tej debacie, która na pewno będzie ciekawa, podkreślić ich rolę. Żeby już nie przedłużać dyskusji i nie krępować panów, mam propozycję, że zgłoszę ostateczną wersję tej poprawki i...

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Dobrze, ale ja nie mam prawa głosu, tak że panowie spokojnie będą sobie głosować już beze mnie. Po prostu jest taka prośba, bo przy następnej okazji, kiedy Senat będzie świętował jakąś okrągłą rocznicę związaną z Andersem, już nie będzie nikogo, do kogo osobiście ten tekst może być odniesiony. A teraz jeszcze są, dlatego chciałabym to uwzględnić. Wiem, że to jest powiedziane, ale ta przymusowa emigracja i rozłąka były największą karą, jaka spotkała szeregowych żołnierzy. Dlatego mam propozycję, żeby po wyrazach „w kraju” zmienić kropkę na przecinek i dopisać: „Żołnierze Armii Andersa skazani zostali za swoje bohaterstwo na przymusową emigrację i rozłękę z najbliższymi”. Taka jest moja propozycja dla państwa.

(Głos z sali: Proszę zanotować, bo w razie czego do tych poprawek...)

Czy jeszcze powtórzyć? Zamiast kropki będzie przecinek i: „a Żołnierze Armii Andersa skazani zostali za swoje bohaterstwo na przymusową emigrację i rozłękę z najbliższymi”. Taka jest moja serdeczna prośba. Ja nie będę panów...

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Pani Senator, proszę zostać, my naprawdę nie czujemy się tu w żaden sposób skrępowani, naprawdę nasza dyskusja absolutnie nie jest przeciwko pani, wręcz przeciwnie, uważamy, że to jest bardzo dobre, że pani... To zresztą nawet trudno wyrazić, ale uhonorowanie wszystkich żołnierzy Andersa, których uczczeniem będzie też Rok Generała Andersa, jest dla nas bardzo ważne i absolutnie nie było niczym zamiarem, żeby ich pominąć. Dbałość nasza wynika tylko z tego, żeby nie spowodować jakiegoś niedobrego klimatu. Tylko o tym myślimy i w obawie przed tym się zastanawiamy. Ale mnie osobiście przekonało to, co pani powiedziała w ostatnim zdaniu, że następna okazja będzie już tylko dla potomków. To jest dla mnie przekonujące, osobiście będę głosował za tą poprawką. Dziękuję.

Pan senator Adamczyk.

Senator Franciszek Adamczyk:

Nie jestem przeciw tej poprawce, ale chciałbym przytoczyć ostatni akapit, który w sumie mówi o tym samym: „Senat Rzeczypospolitej Polskiej czyni to dla uczczenia pamięci znamienitego Polaka, generała Władysława Andersa – wybitnego dowódcy i polityka, oraz dla uhonorowania pamięci Jego Żołnierzy, których wyprowadził z «imperium zła» i wiódł zwycięskim szlakiem do Ojczyzny przez Monte Cassino i Bolonię, Żołnierzy, którym «ojcował» do końca swoich dni na wychodźstwie”. Czyli wiadomo, że byli...

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Ale jest, że ojcował im na wychodźstwie, czyli oni byli na wychodźstwie, nie mieli prawa bycia w kraju. Ta poprawka jest tak doprecyzowująca, że rzeczywiście zostali pozbawieni i zostali skazani na rozłąkę, a tu jest to powiedziane, że byli na tym wychodźstwie, a jaka była przyczyna tego wychodźstwa, wszyscy wiemy, nie była to dobrowolna emigracja, czyli w tej uchwale ich los też był brany pod uwagę.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Proszę państwa, myślę, że poprawka została sprecyzowana już w sposób ostateczny, jest jednoznaczna i proszę, dajmy wyraz...

Bardzo proszę, jeszcze pan senator Chmielewski.

Senator Jarosław Chmielewski:

Też chciałbym zabrać głos w sprawie małego szczegółu. Przepraszam, że mnie wcześniej nie było, ale uczestniczyłem w obradach Krajowej Rady Sądownictwa i musiałem tam zapewnić kworum, bo nie było akurat trzynastu sędziów.

Proszę państwa, jeśli chodzi o przedostatni akapit, to nasuwa mi się pewna sugestia, oczywiście proszę tego nie traktować jako poprawki, chciałbym tylko odnieść się do pewnego pojęcia, które jest w cudzysłowie: „imperium zła”. Nie wiem, czy ono pasuje do tej uchwały, broń Boże nie neguję pojęcia „imperium zła” w stosunku do Związku Radzieckiego czy Rosji Sowieckiej, jak to się wtedy mówiło, tylko samo to określenie było użyte po raz pierwszy przez Ronalda Reagana i dotyczy schyłkowego okresu zimnej wojny. Nie wiem, czy ono pasuje po prostu do tamtej epoki, bo tego nigdy wtedy nie używano; wtedy używano takich określeń, jak Rosja Sowiecka, Sowiet, Związek Radziecki.

(Przewodniczący Janusz Gałkowski: Pasuje, pasuje.)

Ale jest to coś... Pojęcie to w historiografii pojawia się dopiero od czasu prezydentury Reagana, kiedy właśnie imperium zła miało już jednoznaczne określenie, kiedy Stany Zjednoczone rzuciły już ostatecznie finansową i militarną rękawicę w wyścigu zbrojeń Związkowi Radzieckiemu, nie wiem więc, czy to do końca tutaj pasuje. Ale to jest bez znaczenia, moim zdaniem.

Przewodniczący Janusz Gałkowski:

Myślę, że jesteśmy już po tym, jak Reagan rzucił rękawicę i że w chwili obecnej nad tym głosujemy, nic więc nie stoi na przeszkodzie, żeby użyć tego sformułowania, bardzo celnego zresztą.

(Senator Jarosław Chmielewski: Oczywiście.)

Proszę państwa, przystępujemy do głosowania. Głosujemy najpierw nad poprawką w brzmieniu ostatecznym, sprecyzowanym przez panią senator Gacek.

Kto jest za przyjęciem tej poprawki? (9)

Kto się wstrzymał od głosu? (1)

(Wypowiedzi w tle nagrania)

Kto jest przeciw? (0)

9 senatorów głosowało za, 1 wstrzymał się od głosu – poprawka została przyjęta.

Głosujemy nad tekstem całej uchwały, z poprawką zaproponowaną przez panią senator Gacek.

Kto jest za przyjęciem całej uchwały? (10)

Kto jest przeciw? (0)

Kto wstrzymał się od głosu? (0)

Tekst uchwały został przyjęty jednogłośnie.

Proszę państwa, do reprezentowania komisji w dalszych pracach... Nie, to już mamy, chodzi tylko o sprawozdawcę. Sprawozdawcą komisji będzie pan senator Andrzejewski, tak? Bardzo proszę, pan senator Andrzejewski, nie ma innych zgłoszeń.

W takim razie dziękuję.

Zamykam wspólne posiedzenie Komisji Ustawodawczej i Komisji Obrony Narodowej.

(Koniec posiedzenia o godzinie 16 minut 42)

Kancelaria Senatu

Opracowanie i publikacja:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii

Nakład: 6 egz.

ISSN 1643-2851